

Prædiken 24. søndag efter trinitatis 2024 Steffen Ringgaard Andresen

761,434,995,601,466,786 vs. 2+4, 524
(Mortensdag)

Klædt på af Gud

Vi er kommet hertil. Vi skal herfra igen.

*Nøgen kom vi ud af moders liv,
nøgen går vi bort, som vi kom,* som Prædikeren siger.

Og hvad sker der så?

Jeg kan huske en junaften for 32 år siden. Jeg var nyuddannet og lige flyttet ind i præsteboligen. Beboerforeningen havde inviteret til vejfest og slået partyteltet op ude på gaden. Hen på aftenen blev der spillet Shu-bi-dua:

Hvad mon man er
Før man blir til
Et stjernesked
Et puslespil?
En tanketorsk
En gulerod?

Og hvad mon der sker
Når man skal bort?
Når livets skjorte bli'r for kort?

Min genbo, politimanden, satte sig omvendt på en stol lige foran mig og mente jo nok, at dét måtte jeg kunne svare på. Andre mente det samme.

Det var meget lettere at sidde ved eksamensbordet på universitetet og dér udrede noget fagteologisk standardviden om opstandelsestro, end sidde i et partytelt med Shu-bi-duas *Røde tråd* i højtalerne og skulle svare på, hvad der mon sker, når man skal bort.

Mit svar var vist ikke noget at skrive hjem om.

Som de næste 25 år gik, bisatte jeg politimanden og flere andre.

Vi gik så sammen hen i kirken. Og igennem ritualen. Vi sang fællessalmer. Med kisten iblandt handler det ikke om teologiske standardsvar. For her er døden ikke mere en standardviden: vi skal jo alle dø. Her er vi fælles om sorgen i hjertet og om afmagten. Her bliver vi alle rystede i vores mere eller mindre blinde tro på, at vi har magt over livet. Og hvad der sker med os bliver ikke et spørgsmål, der kan skrivebordsbesvares, men en bøn:

*Vær mig nær, thi uden dig
ensomhed mig truer;
vær mig nær, thi uden dig
jeg for mørket gruer!
Hold mig med din faderhånd,
så jeg dig fornemmer;
fri mig ud af mørkets bånd,
så min frygt jeg glemmer!*

Her 32 år efter slår det mig, at samtalen i partyteltet havde været en anden i dag. De mange genoplivninger med hjertestartere bringer os beretninger om, at man dødsøjeblikket ser en eller flere lysende skikkelser og måske også bliver taget imod af kendte skikkelser.

Hjerneforskere siger, at vi nok ikke kan lokalisere og begrænse vores bevidsthed til vores egen hjernevirksomhed. Den er nok en del af en større universel bevidsthed. Af en slags.

En nationalmuseumsdirektør taler om, at han vil begraves på en særlig måde, så han har, hvad han skal bruge i efterlivet.

-0-

*Nøgen kom vi ud af moders liv,
nøgen går vi bort, som vi kom.*

Det lyder pessimistisk. Især når Prædikeren fortsætter derefter lakonisk konstaterer, at vi intet får ud af vores slid, som vi kan tage os.

Det kunne også være en befrielse, at sliddet hører op en dag. For man kan blive så træt.

Træt af at skulle videre.

Træt af at skulle evaluere.

Træt af at skulle gøre det bedre.

Træt af at skulle blive bedre.

Når vi er færdige med noget, er vi alligevel ikke færdige med det, for så skal vi evaluere.

Hvad gik godt? Hvad gik skidt? Hvad kan vi gøre bedre?

Var alt perfekt?

Nej.

Men så må vi gøre det bedre næste gang.

Og endnu bedre næste gang igen. Og så videre.

Evaluerings- og perfektionskulturens fremadstræbende foretagsomhed giver os aldrig ro.

Den står aldrig ved os. Den lader os aldrig stå her, hvor vi er.

Den tvinger os fremad, så vi hele tiden må forlade det, vi nåede til for at se fremad mod det der kommer – mod en anden gang, næste gang.

Den lader intet mere have en enestående karakter og eviggyldig betydning.

Evalueringen lader os leve i en lang generalprøve på det næste.

Her er vi ved en tidens selvmodsigelser. På den ene side jager den det perfekte. På den anden side øger den vores uansvarlighed over for livet, hinanden og os selv her og nu.

Vi jager videre mod det, der skal blive bedre næste gang. Og sådan kommer vi til at bagatellisere her og nu. Både det gode. For det næste skal blive bedre. Men jo også det onde, vi siger og gør mod hinanden og os selv. Det bliver ladet uforløst og uopgjort tilbage i vores fortid, hvor det hober sig mere og mere op. Indtil den frygtelige dag, det går op for os, at dét kan vi ikke løbe fra.

Så hellere dom.

Dommen afslutter den endeløse stræbsomhed.

Dommen afslutter et kapitel, før der kan begyndes på et nyt.

Dommen lader alting blive stående i sin egen ret.

Dommen regner med det, der var, som noget selvstændigt og enestående.

Var alt perfekt?

Nej.

Men dommen bliver ved det uperfekte og lader det have den betydning, det nu alligevel fik.

Dommen tillægger os og vore liv en langt større betydning end evalueringen gør.
Det kan ikke laves om. Det skal ikke laves om.
Dommen står ved os.
Og måske kan den få os til at stå ved os selv.
Og hinanden.

Men kan dommen ikke også være frygtelig? Jo, hvis dommen handler om at klæde hinanden af.
Det gør vi ofte.
Jo sådan i retssalen.
Men endnu mere udenfor.
Folkedomstolen klæder folk af, og vor tids Pilatus vasker sine ofte tryksværtede hænder.
Grimme debatter på sociale medier forlader det saglige argument og tyr til personangreb og personlige krænkelser. Vi sliber og hvæsser ordene, så de bliver som skarpe sværd.
Om Guds dom var en afklædning, ville den være frygtelig.

Men hør nu Paulus igen. *Vi skal ikke klædes af, men klædes på, så det dødelige bliver øpslugt af livet. Og den, som har sat os i stand til det, er Gud, der gav os Ånden som pant. Så er vi altid ved godt mod.*

Paulus har nok tanker på Bibelens allerførste sider. Eva og Adam har spist af det forbudte og ser nu, hvor nøgne de er. Og så lavede Gud skindtøj til og gav dem det på. Det står rørende omsorgsfuldt: Gud klædte selv de to på.

Den guddommelige Ånd er fortsat i gang med at klæde os på, skriver Paulus.
Fortællingen om Jesus fra Nazareth hører med her.
Om nåden og barmhjertigheden, som står ved os og tager imod os, som vi er, og bringer os fra døden og dommen tilbage til livet.
Om hvordan vores liv end former sig, og hvor meget vi end forspilder og slider forgæves, så er kærlighedens forventning til os så stor som på skabelsens første dag.
Om, at vi nok frygter meget, men ikke kan skades på vores sjæl.
Og at vi får skænket et større liv, som vi ikke kan trække med ud i det mørke, vi har fortabt os i.

Det er Mortensdag i dag. Vi dyrker ikke helgener. Men har dem som forbilleder til efterfølgelse. Og vi skal jo hæge lidt om de få helgendage vi protestanter har tilbage i året. Så jeg vil gerne have ham med her. Og så viser det sig at ligge lige for.

Morten eller Martin døde i 397. Han blev en stor biskop. Da han var ung, blev han indrulleret i den romerske hær. På vej hjem fra et slag i Gallien red han og de andre soldater en efterårsdag igennem en by. Der sad en fattig tigger foran byporten. Han frøs. Han har kun et lændeklæde på. Og vinteren var på vej. Manden bad om hjælp. De andre soldater spyttede på ham. Kun Martin holdt sin hest an, steg ned og tog sin varme kappe af, trak sit hvæssede skarpe sværd op af skeden og delte kappen i to dele. Den ene halvdel lagde han rundt om tiggeren, og den anden halvdel lagde han rundt om sig selv, før han red videre.

Måtte vi gøre ligeså!

Amen